

Ma délelőtt 10-től

Fórum a nyilvánosságról

Korunk egyik kulcsszava a nyilvánosság. Szoktuk ezt oroszul is mondani, de jelentése oly sokféle, mint ahány párt, mozgalom, szövetség és baráti kör alakult a tavalyi májusi fordulat óta. Azt azonban tisztázhatnánk, hogy végső soron a nyilvánosság nem csupán a nyilatkozó és az újságíró belügye, mint ahogy azt korszerűtlenné váló sajtótörvényünk sugallja. Sőt talán azt is nagy hangsúllyal kellene kimondani, hogy a társadalmi folyamatok, legelőször is a döntési mechanizmusok *láthatósága* a nyilvánosság lényege. Ilyen módon a sajtó nyilvánosság pusztán egy szelete, ugyanakkor tükörképe is a társadalmi nyilvánosságnak.

Időszerű kérdés: képes-e pontos körképet rajzolni önmagáról és környezetéről a glasznosztlyal vívódó új-

ságíró? Milyen erők korlátozták eddig a sajtót, és ma kik akarják fönntartani a bezárkózás rituáléját? Mi ma a sajtó és az újságíró feladata, kitől kapja megbízatását? Milyen színvonalú vannak annak a szónak, hogy felelősség?

Hasonló kérdésekre kaphat választ az az érdeklődő, aki ma délelőtt tízkor ellátogat a tudományegyetem Ady téri épületének auditorium maximumába, ahol a Magyar Demokrata Fórum szegedi szervezete rendezésében hat helybéli írástudó ismerteti álláspontját. A felolvasást kötetlen eszmecsere követi. A meghívott előadók: *Tanács István, Sulyok Erzsébet, Domonkos László, Bátyi Zoltán, Várkonyi Balázs és Dlusztus Imre.* Házigazda: *Fejér Dénes.*

Szerveződik a kamara

Várhatóan márciusban tartja meg alakuló közgyűlését a Magyar Kulturális Kamara. A kultúra és művelődés térszervezésének megállapítását célul kitűző érdekvédelmi szervezet létrehozására tavaly novemberben, a HNF OT művelődéspolitikai bizottságának ülésén tettek javaslatot.

Az MKK szervezését összefogó Közművelődési Információs Intézet vezetője, Zelnik József, az MTI munkatársának elmondta: eddig csaknem száz hazai intézmény, illetve vállalat jelezte csatlakozási szándékát a leendő kamarához. Közöttük kulturális vállalatok, egyesületek és társulások, múzeumok, könyvtárak, illetve művelődési házak éppúgy megtalálhatók, mint pénzintézetek vagy éppen gazdálkodó szervek, termelői vállalatok művészeti csoportjai. de érdeklődnek e nemzetközileg is újszerű társadalmi szervezet iránt külföldről is.

Tiszatáj — tiszta táj?

1986 novemberének utolsó hétvégéje számomra egy szombathelyi tanácskozáson való részvétel miatt emlékezetes. Onnan hazatérőben — keresztlátatva az országon — szófóslányok jutottak el hozzám a vonaton, a metróban, a fővárosi utcán az írószövetség viharos közgyűléséről. Semmi konkrétum, csak valami megfoghatatlan feszültség az elfojtott, vagy az utcazajba vegyülő suttogások mögött. Bennem akkor az a meggyőződés alakult ki, hogy itt bizonyára a Tiszatáj ügye robbanhatott.

előtt. A vélemények is sűrűn változnak. Olvashattuk, hogy — az Élet és Irodalom nyilvánosságvitájában megszólalva — maga *Berecz János* volt az, aki köszönetet mondott e vita megszervezéséért. Utolsó mondatában az ÉS körüli csatározásokra utalva megjegyezte: „a személyi konzekvenciák lesznek a legfájdalmasabbak”. Ilyesfajta aggodalomnak adott hangot *Anderle Ádám* is vitaindításában.

Régi reflexek szerint valóban a „kirúgás”-sal tudjuk csak elképzelni a személycserét, de ez abból fakad, hogy a kontraszelekció olymértékben eluralkodott, hogy szinte csak véletlenül történhetett meg, ha valaki az őt megillető posztra került. Az „európai megoldás”-hoz szerintem az is hozzátartozik, hogy az új szerkesztőség tagjai belátják, hogy őket egy elhamarkodott, kényszerhelyzetben született döntéssorozat emelte erre a helyre, s elgondolkodnak azon, hogy tényleg ők tudnak-e legjobban irodalmi lapot szerkeszteni Szegeden.

Az a megoldás pedig, hogy rehabilitálják a régi szerkesztőséget, pontosabban, ha csak ezt teszik meg, azért nem az igazi, mert a rehabilitáció folyamatában félúton megállni nem lehet. Gyakorta idézzük *József Attilát*: „Elegendő/harc, hogy a múltat be kell vallani.” Ezt kell tennünk e vonatkozásban is, saját érdeklünkben, hogy tiszta lappal indulhassunk. Sokkal többet kellene tudnunk ehhez a Tiszatáj 1970-ig visszanyúló történetéről, fennmaradásáért vívott iszonyatos küzdelemről. Az, hogy pl. mi történt 1974-ben, szintén a mai közvéleményre tartozik. Erről pedig a legilletékesebb tudna vallani. Hallgattassék meg tehát *Ilia Mihály* is! Ő, aki a Tiszatáj szellemiségére meghatározó erővel bírt 1974 után is — szerényen a háttérben meghúzódva. Az akkori eseményekről azért is jó lenne többet tudnunk, mert gyanítható, hogy ugyanaz a mechanizmus lendült működésbe akkor is, amely 1986-ban elérkezettnek vélte az időt a végső leszámolásra.

Mindenekelőtt végre valakinek ki kellene mondaniuk azt, hogy a Tiszatáj megélte korát, az idő utólag őket igazolta, bebizonyosodott, hogy olyan ügy szolgálatát vállalták fel, amelynek súlyát jobb lett volna az ő érzékeny rezdüléseik, finom jelzéseik alapján társadalmi méretekből hamarabb felismernünk. Az is tény, hogy nem az ő intelligenciájuk, toleranciájuk, alkalmazkodó képességük hiányán múlt, hogy annyiszor út-
közben kellett a hatalmaságokkal.

Egy örökre elszalasztott lehetőségnek tűnik, de talán kimondható az is: mit jelentett volna Szegednek, ha mondjuk 1970–1990-ig (?) folyamatosan *Ilia Mihály* szerkesztette volna irodalmi folyóiratunkat. Véleményem szerint még ma is ő teremthetné meg azt a kon-

szenzust, amelyre mindenki vágyik. Az ő személye egyaránt garancia lenne arra, hogy egyfelől megszűnne a régi szerzőgárda bojkottja, másfelől ő bizonyára megtalálná az utat az *Anderle Ádám* által felsorolt szerzők többségéhez is, mindezeket túl nála értőbben senki sem tudná felfedezni az igazi irodalmi értékeket, valamint a fiatal tehetségeket elindítani pályájukon. Meglehet, hogy az én konkrét elképzelésem irreális, de *Ilia Mihály* nélkül a Tiszatáj további sorsát nem lehet megnyugtatóan rendezni. Az, hogy ki szerkeszteni Szegeden irodalmi lapot, nem lehet hatalmi — apparátusbeli döntés eredménye. *Halász Miklós* interjújában *Annus József* hat nevet említ, hogy *Ilia Mihály* köztük van, ahhoz nem férhet kétség, de — szerintem — a kultúrpolitikai irányítást érdekelhetné, kikre gondol még.

Garanciák kellenének továbbá arra, hogy bárki is lenne a főszerkesztő, a szó igazi értelmében felelős szerkesztő legyen, aki szabad kezet kap pl. szerkesztőtársai megválasztásában. Garancia azonban nincs arra, hogy ezután másképpen mennek majd a dolgok. Amíg nem tudjuk pl., hogy ki volt az a „két helyi illetékes”, aki e szavakkal vont a felelősségre a szerkesztőket: „no, ezt magyarázzátok meg, ha tudjátok...”, van okunk félelemre, mert ők hatalmi helyzetben maradhatnak vagy újra odakerülhetnek, márpedig ők nem csupán utasítást hajtottak végre, legalábbis, ahogyan én ezt a jelenetet *Annus József* szavai nyomán elképzelem.

Ilyen körülmények között valóban megtörténhet, hogy kiátkoznak egy verset az első másfél sor miatt, vagy talán azért, mert megrettennek egy matematikai alapművelet végeredményétől... S mit hoz a gyorsuló idő 1989. január 28-ára? Államminiszterünk bejelenti, hogy ama bizonyos évszámhoz kapcsolódó esemény — a történelmi albizottság tárgyilagos kutatásai nyomán — egészen másféle értékelést kap. Talán nem okozna most nekünk olyan nagy meglepetést ez a megállapítás sem, ha annak idején az inkriminált költeménynek egészen más helyeit próbáltuk volna értelmezni, pl. ezeket a szavakat (illetve a költői üzenet nyomán a szavak közt tátongó szakadékot felfedezni): „együtt néztük ugyanazt” — „másképp láttam ugyanazt”.

Volna még mit továbbgondolnunk, maradna még kérdés is bőven, én mégis szeretném remélni, hogy *Zalán Tibornak* a *Hitel* 89/2. számában megjelent *Borús regeli* üzenetek — A Régi Tiszatájnak című verse nem a végső üzenet, s talán megszülehet egy pár verse, ha nem is biztos, hogy valóságos versként, de legalább jelképesen: *Derús esti* üzenetek — A Megújult Tiszatájnak címmel.

Darvas Anna
tanár

Hubay és Szecsődi

A címbéli két muzsikust találkoztam a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola nagytermének koncertpódiumán rendkívül szerencsés volt, a héten tartott egyetemi-főiskolai bérleti hangverseny keretében. Fájó, hogy nem zsúfolásig telt ház volt a tanúja ennek a remek estének. Nem feladatom itt az ifjúság érdeklenségének okait vizsgálni. Egy biztos: a hiba nem az előadókban, s nem a szervezőkben van. A sorozat koncertjei magas színvonalúak, s rendezett, tematikus felépítésű komoly hiányokat kívánna pótolni az ifjúság zenei műveltségében. A kitűnő műsorvezető, *Meszleányi László*t is eleve élmény hallgatni, aki mindenkor avatottan és érdekfeszítően szól a muzsikáról, s ráadásnak adva volt egy olyan, senkihez nem hasonlítható, egyéni hangú, megkapó személyiségű hegedűvirtuóz, mint *Szecsődi Ferenc*. Nála aligha találunk rátermettebb előadót Hubay műveinek tolmácsolására. Az ő játéka ismét meggyőz arról, hogy hiába a hajdani mesterségesen szított tűz Hubay és ellentábor között — melynek füstje máig is körüllengi ezeket a kompozíciókat. A nemesen könnyed, ám artistikus, csillogóan, szípkarkázóan virtuóz, édesen andalító dallamos muzsika mindenkor utat talál a hallgatóság szívéhez. Számomra pedig mindenkor ez a legfontosabb.

Szecsődi Ferenc valamennyi műnek megmutatta az eredetiségét, báját, kellemét, szépségét. A *Mazurka* (No. 1.) felvillanyozóan táncra ingerlő, vérpezsdítő volt előadásában. A 14 csárdajelenet című hegedűdarabból előadott *Hullámzó Balaton* tetején kezdett kompozícióban megcsodálhattuk az előadóművészek a zene apró nűanszaira rendkívül érzékeny, gesztusgazdag reakcióit, s a Virág sorozatból bemutatott *Zefir* s a Magyar alföldi képek ciklusból a *Fonóban* című darab előadásánál úgyszintén. S az édesen kellemes zenei mondanivalót olyan technikailag bravúros diszkontóba képes burkolni Szecsődi (természetesen a szerző jóvoltából eredendően is), amely tökéletes, kifogástalan magas fokú művészi élményt nyújt. Nem először szólunk már briliáns technikai tudásáról is. Most még a rendkívüli állóképességét illeszttem a kép-

Zenei naptár

hez, azt a mindenkori abszolút előadói biztonságot, mely képességet szintén kevesen birtokolnak. A zongoránál ezúttal *Várnagy Lajosné Szőnye Katalin* volt a kísérő partnere, aki felfedezés erejével hatott. Szívesen hallanánk őt gyakrabban is a hangversenypódiumon rendkívül színes, érzékeny, eleven s könnyedén alkalmazkodó zongorajátékával.

Kellemes meglepetést tartogatott a *Danubius Vonós* négyes játéka is. Tagjai: *Tóth Judit* (I. hegedű), *Ko-*

már Judit (II. hegedű), *Bodolay Cecília* (brácsa), *Ribli Ilona* (cselló). Az együttest a bajai vízügyigazgatóság tartja fenn, művészeti vezetőjük *Tátrai Vilmos*. Dohnányi c-moll zongorakvintettjét (op. 1.) hallottuk előadásukban. Szívből jövő, őszinte muzsikálásuk igen megnyerő volt. Szépen, tudatosan formáltak, s van temperamentumuk. Eleven lélegző játékaikban viruló életre kelt valamennyi különböző karakterű tétel. Az igényes, virtuóz zongoraszólomát *Kerek Ferenc* játszotta, áradón, színesen, kitűnő kamaramuzsikusi együttműködéssel.

Berényi Bogáta

Nem történt emberi mulasztás

Befejeződött a vizsgálat Dorogon

Befejeződött a vizsgálat a Kőbányai Gyógyszerárúgár dorogi szintetikus üzemében 1988. augusztus 24-én történt súlyos robbanás ügyében. Egy olyan 3 ezer literes autokláv robbant fel, amely 12 éven át kifogástalanul, biztonságosan működött. Két dolgozó sérült meg életveszélyesen; Kőkösi Tibor behalt égési sérüléseibe, Dömösi Attila a napokban ismét munkába állt, de még utókezelésre szorul.

A hosszú, minden részletre kiterjedő vizsgálat során a Komárom Megyei Tűzoltó-parancsnokság, a megyei rendőr-főkapitányság, a Vegyi- és Robbanóanyag-ipari Felügyelet, valamint a vállalat szakemberei egymástól függetlenül dolgoztak, és azonos végeredményre jutottak. Megállapították, hogy a dolgozók a technológiai előírásokat nem szegték meg. A gvtársi folyamatot is biztonságosnak minősítették, és nem találtak hibát az autoklávban sem. A robbanás súlyosságából arra következtettek a szakemberek, hogy az csak rendkívül magas hőmérsékleten játszódhatott le. Hogy mi okozta a kritikusá vált hőmérséklet kialakulását, arra nem találtak egyértelmű választ. Úgy vélik: több kedvezőtlen körülmény véletlenszerű egybeesésének hatására alakulhatott ki

olyan veszélyes mellékreakció, amelynek következtében rohamosan megemelkedett a rendszerben a hőmérséklet, s ez végül is a balesethez vezetett.

A hatalmas erejű robbanás, és az azt követő tűzártal tönkrített üzemben — amelynek helyreállításánál figyelembe veszik a vizsgálat által feltárt és eddig nem ismert veszélyeztető tényezőket, és módosítják a technológiát — várhatóan az év utolsó negyedében kezdik meg újra a termelést. (MTI)

Mélyebb tárcsahang

Műszaki átalakítások miatt megváltozik, mélyebb lesz a belföldi (06-os) távhívások és a nemzetközi (00-as) távhívások második tárcsahangja.

Bertalan Sándor, a Helyközi Távhívó Igazgatóság vezetője az MTI munkatársának elmondta: egyre több készülék, telefaxot, szövegszerkesztő berendezést kapcsolnak a telefonvonalra. Ezek működését zavarja, illetve zavarhatja a távhívások magas, 850 hertzessé sítól hangja. Emiatt számos országban már a mélyebb (alacsonyabb frekvencia sávú) jelzőhangot alkalmazzák. Ezt úgy lehet megoldani, hogy az eső 425 her-

tes tárcsahang mellé 450 hertzest kevernek.

Budapesten azért most kerül sor az átállásra, mert a Helyközi Távhívó Igazgatóságban üzembe helyezték az első digitális nemzetközi telefonközpontot. A vonalakat péntek délutántól kezdődően szombat délutánig átkapcsolják a digitális központra. A berendezést már eleve úgy rendelték a svéd Ericsson cégtől, hogy az újfajta távhívó hangot adjon. Az új központi kapacitása 7000 vonal, duplája az eddiginek. A régi központon leszereklik, és egyes egységeit külföldről eladják, az elavult tartozékokat pedig leselejtezik.